



● อธิษณ พิชสุวรรณกุล

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

# 'สิทธิ' ใช้งานโคจรดาวเทียมในไทย

จากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจแพร่ภาพกระจายเสียงในปัจจุบัน ทำให้หลายประเทศจำเป็นต้องพัฒนาและเกิดการแข่งขันใจกิจการดาวเทียมเพิ่มขึ้น ซึ่งการเปิดเสรีทางด้านกิจการดาวเทียมนั้นถือว่าเป็นทางเลือกที่ได้ถูกหยิบยกขึ้นพิจารณาเป็นทางเลือกที่สำคัญ เพื่อเปิดให้ดาวเทียมต่างชาติสามารถเข้ามาให้บริการแก่ผู้ใช้บริการภายในประเทศได้

ทั้งนี้หลายประเทศได้ให้สิทธิผู้ประกอบการต่างชาติใช้สิทธิวงโคจรดาวเทียมที่ประเทศตนครอบครองอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้ผู้บริโภคในประเทศตนมากยิ่งขึ้นทั้งในแง่คุณภาพการบริการ และในแง่อัตราค่าบริการที่ลดลง

สำหรับการเปิดเสรีทางด้านบริการให้ บริการกิจการดาวเทียมนั้น ไม่ได้ถูกกำหนดไว้โดยเฉพาะในบัญชีสาขาบริการที่จะทำการเปิดตลาดขององค์การการค้าโลก แต่ต่อมาภายใต้การเจรจา Fourth Protocol ประเทศภาคีได้ตกลงให้บริการดาวเทียม เป็นการให้บริการตามหลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยี ซึ่งหมายถึงการให้บริการต่างๆ ที่สามารถให้บริการดาวเทียมเป็นตัวส่งบริการได้ ก็ถือว่าบริการนั้นเป็นหนึ่งในการสื่อสารเพื่อส่งผ่านข้อมูล และเพื่อให้ประเทศภาคีเข้าใจตรงกัน จึงได้ประกาศว่าบริการโทรคมนาคมขั้นพื้นฐาน รวมถึงการให้บริการผ่านดาวเทียมที่อยู่ในบริการแพร่ภาพกระจายเสียงด้วย ซึ่งบริการดังกล่าวนี้เป็นบริการที่มีประเทศสมาชิกจำนวนน้อยที่เปิดตลาด เนื่องจากมักมีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ

สหภาพยุโรปได้เปิดเสรีในตลาดบริการโทรคมนาคมในระดับสูง คือเปิดให้ผู้ประกอบการจากสมาชิกประเทศอื่นเข้าสู่ตลาดได้โดยไม่มีอุปสรรค ดังนั้นผู้ประกอบการดาวเทียมต่างชาติจึงสามารถเข้าไปให้บริการในตลาดของสหภาพยุโรปได้โดยเสรี แต่สำหรับบริการแพร่ภาพกระจาย

เสียง สหภาพยุโรปได้มีการเจรจาขอยกเว้นการปฏิบัติตามหลักปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) นั่นคือสหภาพยุโรปสามารถเลือกปฏิบัติกับดาวเทียมต่างชาติที่ขอเข้ามาให้บริการแพร่ภาพกระจายเสียงได้

สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างนโยบายการพิจารณาอนุญาตให้ดาวเทียมต่างชาติให้บริการในประเทศไทย โดยให้นิยามว่าดาวเทียมต่างชาติคือ GSO (Geo-stationary Earth Orbit) และ Non-GSO ที่ใช้สิทธิใช้งานดาวเทียม



ของประเทศอื่นโดยมีขอบเขตของนโยบายนี้ใช้กับดาวเทียมสื่อสารที่อย่างน้อยต้องรับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายไทย

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้ออกประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ใช้สิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียม พ.ศ.2563 สอดคล้องกับข้อบังคับวิทยุของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนตามแผนการบริหารสิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียม ซึ่งถือเป็นการอนุญาตให้ใช้สิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียมโดยระบบการอนุญาตของประเทศไทย

ประกาศดังกล่าวได้นิยามถึงสิทธิการ ใช้งานโคจรดาวเทียมเป็น 2 ประเภทคือ สิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียมขั้นต้น และสิทธิการใช้งานโคจรดาวเทียมขั้นสมบูรณ์ ซึ่งทั้งสองสิทธินี้มีความแตกต่างกัน

**"สิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียมขั้นต้น"** หมายความว่า สิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียม ที่เกิดขึ้นเมื่อประเทศไทยได้แจ้งขอใช้ย่านงานดาวเทียมต่อสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ และอยู่ในขั้นตอนการจัดพิมพ์ข้อมูลล่วงหน้า หรือขั้นตอนการประสานงานคลื่นความถี่ แต่ยังไม่ได้รับการแจ้งจดทะเบียน และบันทึกไว้ในทะเบียนความถี่ที่ลึกระหว่างประเทศแห่งสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU)

**"สิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียมขั้นสมบูรณ์"** หมายความว่า สิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียมที่ประเทศไทยได้รับเมื่อขอย่านงานดาวเทียมได้รับการแจ้งจดทะเบียนและบันทึกไว้ในทะเบียน ความถี่ลึกระหว่างประเทศแห่ง ITU

สำหรับผู้ที่ประสงค์จะใช้สิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียมเพื่อใช้ในการให้บริการเชิงพาณิชย์ จะต้องได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียมขั้นสมบูรณ์และใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สาม ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมด้วย โดยผู้ขอรับอนุญาตเพื่อใช้ในการให้บริการเชิงพาณิชย์จะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (1) เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน จำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
- (2) มีสถานประกอบการในประเทศไทย
- (3) ต้องมิใช่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมการอนุญาตให้ใช้สิทธิ 2 ล้านบาทต่อหนึ่งสิทธิในการใช้งานโคจรดาวเทียม

สำหรับการอนุญาตให้ใช้สิทธิการเข้า

ใช้วงโคจรดาวเทียมตามแผน และสิทธิ การเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมสำหรับข่ายงาน ดาวเทียมที่มีอยู่เดิมที่ไม่มีการใช้งานตาม สัญญา ดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายใน ประเทศ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่ กสทช.จะประกาศกำหนดต่อไป โดยผู้ขอรับอนุญาตเพื่อใช้ในการกิจการของ หน่วยงานหรือเพื่อใช้งานเฉพาะกิจ ไม่ใช่เพื่อ การให้บริการเชิงพาณิชย์ ต้องมีคุณสมบัติ อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(1) เป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานของรัฐ (2) เป็นนิติบุคคลที่จัด ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย และต้องมีใช้เป็น คนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบ ธุรกิจของคนต่างด้าว (ได้รับการยกเว้นค่า ธรรมเนียมการอนุญาตให้ใช้สิทธิ)

ทั้งนี้ ระยะเวลาการอนุญาตให้ใช้สิทธิ ในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมจะแบ่งตาม ประเภทสิทธิที่ได้รับอนุญาต กล่าวคือ สิทธิ ขึ้นสมบูรณ์จะมีระยะเวลาการอนุญาต 15 ปี นับแต่วันที่ได้รับสิทธิ และสำหรับสิทธิขั้นต้น จะมีระยะเวลาการอนุญาตนับแต่วันที่ได้รับ สิทธิไปจนถึงวันที่จะได้รับสิทธิในการเข้า ใช้ วงโคจรดาวเทียมขึ้นสมบูรณ์

ประกาศฉบับดังกล่าวถือเป็นครั้งแรก ที่เปลี่ยนมาสู่ระบบการอนุญาต หรือเปิด ตลาดเสรีในกิจการดาวเทียมของไทยที่ไม่ใช่ ลักษณะการให้สิทธิแบบระบบสัมปทานใน รูปแบบเดิม อีกทั้งในอนาคตยังมีการเข้ามา แข่งขันจากดาวเทียมจากต่างชาติเพิ่มขึ้น ด้วย จึงเป็นที่น่าจับตามองว่าการให้บริการ กิจการดาวเทียมของไทยนั้นจะมีการ เดินหน้าต่อยอดอย่างไรให้โปร่งใสและ เป็นธรรมต่อไป